

Annettu julkipanon
jälkeen

Antopäivä
26.10.2018

Päätösnumero
18/0493/2

Diaarinumero
00629/17/5404

Asia Maa-aineslupaa koskeva valitus

Asianosaiset

Valittajat Ohjelmatyö Oy
Erland ja Jenni Leinosen perinneyhdistys ry

Luvansaaja Kärkölen Sora Oy

Selostus asian aiemmasta käsittelystä

Kärkölen kunnanhallitus on päätöksellään 1.9.2014 § 98 myöntänyt Kärkölen Sora Oy:lle luvan soran ja hiekan ottamiseen Kärkölen kunnassa sijaitsevilta tiloilta Nummenperä Mäntykangas Hiekkannummi ja Kivinummi.

Hämeenlinnan hallinto-oikeus on päätöksellään 16.1.2015 numero 15/0012/2 kumonnut Kärkölen kunnanhallituksen päätöksen ja palauttanut asian uudelleen käsiteltäväksi, koska lupahakemuksen valmistelussa oli tapahtunut kuulemisvirhe ja koska päätöstä ei ollut perusteltu hallintolain 45 §:n edellyttämällä tavalla.

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelinvaihe	Sähköiset yhteystiedot	Faksi
Raatihuoneenkatu 1 13100 HÄMEENLINNA	Arvi Karistonkatu 5 13100 HÄMEENLINNA	029 56 42200	Sähköposti:hameenlinna.hao@oikeus.fi Sähköinen asiointipalvelu: https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet	029 56 42269

Kärkölen kunnanhallitus on päätöksellään 15.6.2015 § 81 myöntänyt Kärkölen Sora Oy:lle luvan soran ja hiekan ottamiseen edellä mainituilta tiloilta.

Hämeenlinnan hallinto-oikeus on päätöksellään 23.6.2016 numero 16/0281/2 kumonnut Kärkölen kunnanhallituksen päätöksen ja palauttanut asian uudelleen käsiteltäväksi, koska maa-ainesten ottamisen vaikutuksia pohjaveteen ei ole riittävästi selvitetty.

Päätös, josta valitetaan

Kärkölen ympäristölautakunnan päätös 8.2.2017 § 10, annettu julkipanon jälkeen 21.2.2017

Kärkölen ympäristölautakunta on myöntänyt Kärkölen Sora Oy:lle luvan soran ja hiekan ottamiseen Kärkölen kunnassa sijaitsevilta tiloilta Nummenperä
Mäntykangas Hiekkannummisto
ja Kivinummitto Otettavan aineksen määrä on 258 000 m³ ja
ottamisaika 10 vuotta.

Lupa on myönnetty ottamissuunnitelman mukaisesti ja muun muassa seuraavien lupamääräyksin:

1. --- Ottamisalueen ja naapuritilojen väliin on jätettävä 10 metrin suojaetäisyys ja 10 metrin suojaetäisyys on säilytettävä myös maisemointivaiheessa. ---
2. Liikenteen aiheuttamaa pölyämistä on estettävä tarvittaessa kastelemalla vedellä ja suojaamalla kuormat kuljetuksien aikana.
3. Pohjaveden tilan seurantaan kuuluvat pohjaveden pinnantason seuranta ja laadun seuranta. Pohjaveden tilan seuranta tulee tehdä alueen tarkkailuun sopivasta muovisesta havaintoputkesta. Mikäli sopivaa sijaintia pohjavesiputkelle ei löydy, niin seuranta voidaan tehdä siihen sopivasta lähimmästä havaintoputkesta tai kaivosta.

Mikäli pohjaveden seurannalle löytyy sopiva sijaintikohde, ottamisen vaikutuksia pohjaveden laatuun tulee seurata vuosittain liitteenä nro 10a/2017 olevan analyysiohjeen mukaisesti. Laaja analyysi on tehtävä ottamisen alkaessa ja sen jälkeen vähintään kolmen vuoden välein. Suppea analyysi on tehtävä muuten vuosittain. Mikäli näytteenotto tapahtuu olemassa olevasta havaintoputkesta, noudatetaan siinä käytössä olevaa näytteenottorytmiä. Pohjaveden pinnantasa tulee seurata neljästi vuodessa (helmi-, touko-, elo- ja marraskuussa).

Pohjaveden tilan seuranta tulee jatkaa kolme vuotta ottamisen päätyttyä.

6. Ylimmän pohjavesipinnan yläpuolelle tulee jättää vähintään neljän metrin suojakerros. Kaivun ulottamista ja lohkareiden hautaamista alimman ottamistason alapuolelle ei sallita. Ottamisalueen pohjalla tai luiskissa ei saa suorittaa massanvaihtoja.

7. Ottamisalue on kokonaisuudessaan jälkihoidettava lupakauden aikana riippumatta siitä, onko kaikki otettavaksi suunniteltu aines otettu vai ei. Kasvu-alueeksi voidaan käyttää alueelta kuorittuja pintamaita tai ottamisalueen ulkopuolelta tuotuja puhtaita maa-aineksia. ---

Jälkihoidon onnistumista on seurattava vähintään kolme vuotta ottamisen päätyttyä. Täydennysistutus on tehtävä viimeistään kolmen vuoden kuluttua ottamisen päättymisestä koko ottamisalueelle, ellei jollakin alueella ole sitä ennen tehty lopputarkastusta.

8. Toiminta on järjestettävä niin, ettei siitä aiheudu pohjaveden tai maaperän pilaantumisen vaaraa. Polttomoottorikäyttöisen seulalaitteiston sijoituspaikka tulee suojata. Koneiden säilytys ja tankkauspaikka on suojattava niin, ettei maaperään tai pohjavesiin pääse polttoaineita. Ottamisalueella ei saa huoltaa koneita eikä laitteita, eikä säilyttää niitä pitkäaikaisesti.

10. Naapuritilojen ja ottamisalueen väliin on jätettävä vähintään 10 metrin levyinen vyöhyke, jossa ei tehdä maansiirtotöitä. 10 metrin levyinen koskematon vyöhyke on jätettävä myös maisemointivaiheessa eli maisemointivaiheessa ei saa tehdä niin, että rinteiden luiskaus aloitetaan viiden metrin etäisyydeltä naapurikiinteistön rajasta.

12. Maa-ainesten kuormaaminen ja kuljetukset ovat sallittuja arkisin maanantaista perjantaihin klo 7 - 20. Poikkeuksellisia kuljetuksia saa olla vuodessa kymmenenä arkilauantaina. Mikäli toimintaa koskevassa ympäristölupapäätöksessä annetaan toiminta-aikoja, on noudatettava aina tiukinta toiminta-aikamääräystä.

13. Ottamista alueella ei voi aloittaa ennen kuin hakijan viereisellä ottamisalueella on maisemoitu vastaavan kokoinen alue. Ottamistoiminnassa on noudatettava liitteenä nro 10b/2017 olevaa vaiheistussuunnitelmaa.

Käsittely hallinto-oikeudessa

Vaatimukset hallinto-oikeudessa

Päätös on kumottava.

Kärkölän kunta on määrättävä suorittamaan valittajille määrätty korvaus.

Kunnanhallituksen puheenjohtajalta ja sorayhtiön edustajalta on vaadittava lausunnot Mäntykankaan tilalle sijoittuvan teialueen kaupasta.

Perustelut

Valituksessa on viitattu maa-ainelain 1, 3.1, 4, 5, 5a, 6, 7, 13, 9, 20 ja 21 pykälisiin ja ympäristönsuojelulakiin.

Kyseessä on Hämeen ELY-keskuksen lausuntojen mukaan viimeinen luonnon-tilainen alue Järvelässä. Alue sijaitsee 1. luokan pohjavesialueella. ELY-keskus on prosessin aikana antanut tästä maa-ainelupahakemuksesta kolmesti

kielteisen lausunnon. Hakijan tilaaman konsultin lausunnon vuoksi asiaa ei tule arvioida toisin kuin lähinaapurit ja ELY-keskus ovat asiassa vuosina 2013-2017 suorittamiensa selvitysten perusteella lausuneet. Maa-ainelupa vaarantaa Kärkölän ja Lahden seudun pohjaveden muodostumista ja saantia.

Kunta on myöntänyt alueelle vuosina 2002-2017 erittäin massiiviset maa-aineluvat useille yrittäjille. Rudus Oy:lle on vuonna 2003 myönnetty lupa 570 000 m³ ja myöhemmin 420 000 m³ ottamiseen ja Kärkölän Sora Oy:lle 6.2.2012 lupa 212 000 m³ ja nyt niin sanottu tuplalupa 258 000 m³ ottamiseen, josta osa kunnanhallituksen puheenjohtajan tilalle Mäntykangas. Mansikkatilalle Pekkala on myönnetty soranottolupa vuosiksi 2005-2015 150 000 m³ ottamiseen ja vuonna 2015 130 000 m³ ottamiseen. Lisäksi ympäristölautakunnan varapuheenjohtajalle on myönnetty vuosina 2000-2015 useita kallionmurskaus- ja soranottolupia. Kunta ei ole aiemmin luetteloinut aiempia lupia tehdessään myönteisiä maa-ainelupapäätöksiä.

Useat edellä mainitut maa-ainelupapäätökset on tehty laittomasti, sillä intressijääviys ja esteellisyys ovat jääneet päätöstilanteissa toteamatta ja kirjaamatta. Kunnan taloudentarkastus ei ole havainnut virheitä. Valittajien kuvaamat laittomuudet maa-ainelupien valmistelussa tulivat heidän selvitystensä perusteella yleiseen tietoon vuosina 2013-2014. Kuitenkin samat päättäjät jatkavat toimissaan edelleen. Sorayhtiön edustaja toimi konsulttina jo vuonna 2002, kun kunnanhallituksen puheenjohtaja haki tilalleen Mäntykangas maa-ainestenottolupaa. Kyseiseen tilaan kuuluvan tiealueen alihintainen kiinteistökauppa on edelleen selvittämättä.

Valittajat ovat menettäneet luottamuksensa kunnan toimintaan maa-ainelupa-asioissa. Tähän saakka maa-ainelupien valvonta on ollut puutteellista eikä kunnan kuulutus- ja tiedotustoiminta täytä hyvän hallinnon vaatimuksia. Valittajia ei ole kuultu asianmukaisesti naapureina maa-ainelupakäsittelyssä. Kunnalla on kielteinen asenne Erland ja Jenni Leinosen perinneyhdistys ry:een, sen suunniteltuun toimintaan ja pyrkimykseen kotipaikallaan Mäntsäläntie 426. Leinosten sukutalon siirtolupa myönnettiin vuonna 2004, jolloin jotkut kunnallispoliitikot vastustivat perinnetalon lupaa oman tai toistensa soranoton vaikeutumisen vuoksi.

Lupapäätöksessä annetut ohjeet ovat edelleen puutteelliset esimerkiksi varikotoiminnan osalta (kalvo, laatu, paksuus). Lisäksi valvontaa koskevat lupamääräykset puuttuvat esimerkiksi jätteiden, jätehuollon, jäte- ja hulevesien osalta. Toiminnanharjoittajalta olisi tullut vaatia tarkempia selvityksiä muun ohella toimintansa tekniikasta, ohjauksesta, alihankinnan laajuudesta sekä alihankkijoiden ammattipätevyydestä. Tiealueen otto 17 000 m³/10 v. lisää entistään pohjaveden pilaantumisriskiä, koska kaivuu ulotetaan syvemmälle. Maisemoinnista ei ole riittävän tarkkoja ohjeita ja sen seuranta ja valvonta tulisi tehdä säännöllisesti oton edistyessä ja raportoida.

Alueen maisemakuva on suuresti muuttunut vuosina 1997-2017. Kunnan ympäristötoimen maa-ainelupapäätökset ovat tuhonnettu valittajien lähiympäristön laajalla alueella. Maa-ainesten ottaminen laajenee yli kaksinkertaiseksi aiemmasta ja suuntautuu valittajien tiloihin päin. Hakijankin mukaan Mäntsäläntien liikenne on suuri haitta lisäten melu- ja pölyhaittoja. Raskaasta liikenteestä kaksoiskasettiautoilla arkisin 6.00-20.00 ja myös lauantaisin aiheutuu haittaa, sillä tien ja kuormien kastelu on laiminlyöty. Hämeenlinnan hallinto-oikeus on 23.6.2016 antamallaan päätöksellä hyväksynyt

korvauksen suoritettavaksi, mutta kunnanjohtaja hylkää heidän perustellut korvausvaatimuksensa 7.12.2016. Lähinaapureilla on oikeus täysimääräiseen korvaukseen heille aiheutetuista taloudellisista haitoista ja kärsimyksestä. Haitat ulottuvat myös Mäntsäläntien 295 toiselle puolelle vaikuttaen asumiseen.

Lausunnot ja selitykset

Kärkölän ympäristölautakunta on antanut valituksen johdosta lausunnon.

Valittajat ovat antaneet selityksen, jossa on muun ohessa vaadittu laittomuuksiin syyllistyneiden kunnan luottamushenkilöiden ja virkamiesten saattamista edesvastuuseen ja Erland ja Jenni Leinosen perinneyhdistys ry:lle korvausta yhdistykselle aiheutetusta haitasta 70 000 euroa. Valittajat ovat toimittaneet useita lisäselvityksiä, joissa on muun ohella vaadittu, ettei korkeimman hallinto-oikeuden peruuttamaa Rudus Oy:n maa-aineslupaa 420 000 m³ ottamiseen tule ottaa uudelleen käsittelyyn ja että tätä lupaa koskien on määrättävä immissiokiello ja että tilojen väliin sijoitettu tierasite tulee purkaa. Lisäselvityksissä on muun ohella tuotu esiin hakijan ja alueen muiden toimijoiden harjoittamaa lupaehtojen ja lain vastaista menettelyä maa-ainesten otossa, aiempien lupien lupamääräysten puutteellisuutta ja selostettu ympäristölautakunnan puheenjohtajan kallionmurskaustoiminnassa tapahtunutta onnettomuutta vuonna 2011. Valittajat ovat viittaneet korkeimman hallinto-oikeuden päätökseen 21.11.2017 taltionumero 1222/1/17.

Muita merkintöjä

Hallinto-oikeudella on asiaa käsitellessään ollut käytettävissä Hämeenlinnan hallinto-oikeuden päätökset 16.1.2015 nro 15/0012/2 ja 23.6.2016 nro 16/0281/2 asiakirjoineen.

Hallinto-oikeuden ratkaisu ja perustelut

Hallinto-oikeus ei tutki valittajien esittämää vahingonkorvausvaatimusta, hallintokantelun luonteisia vaatimuksia, rikosoikeudellisia vaatimuksia, vaatimuksia tierasitteen poistamisesta tai immissiokiellon määräämisestä, Rudus Oy:n maa-aineslupahakemuksen käsittelyyn liittyviä vaatimuksia eikä lupapäätösten noudattamiseen liittyviä vaatimuksia. Hallinto-oikeus ei myöskään tutki valitusta siltä osin kuin se kohdistuu muihin maa-aineslupapäätöksiin kuin 8.2.2017 § 10.

Hallinto-oikeus hylkää tiealueen kauppaa koskevien lausuntojen pyytämistä koskevan vaatimuksen.

Muilta osin hallinto-oikeus hylkää valituksen.

Perustelut

Tutkimatta jättäminen

Tuomioistuininlain 4 luvun 1 §:n mukaan hallinto-oikeus käsittelee ja ratkaisee ne hallinto-oikeudelliset valitukset, hallintoriita-asiat ja muut asiat, jotka säädetään kuuluviksi sen toimivaltaan hallintolainkäyttölaissa (586/1996) tai muussa laissa.

Hallintolainkäytön järjestyksessä voidaan tutkia vain julkisoikeudelliseen oikeussuhteeseen liittyvä asia. Hallinto-oikeudella ei ole toimivaltaa tutkia valittajien esittämää vahingonkorvausvaatimusta, jossa on kyse yksityisoikeudellisesta riita-asiasta. Hallinto-oikeus toteaa selvyuden vuoksi, ettei Hämeenlinnan hallinto-oikeuden 23.6.2016 antamallakaan päätöksellä numero 16/0281/2 ole ratkaistu sitä kysymystä, onko kunta velvollinen suorittamaan korvauksia.

Siltä osin kuin valituksessa esitetyt vaatimukset koskevat yleisesti Kärkölen viranomaisten toimintaa ja menettelyä maa-aineslupahakemusten käsittelyssä tai muutoin, asiassa ei ole kysymys muutoksenhausta nyt puheena olevaan maa-aineslupapäätökseen, vaan viranomaisen toimintaan kohdistuvasta hallintokantelusta. Hallinto-oikeudella ei ole toimivaltaa tutkia hallintokanteluita. Hallinto-oikeuden toimivaltaan ei kuulu myöskään rikosoikeudellisten vaatimusten eikä tierasitteen poistamista tai immissiokiellon määräämistä koskevan vaatimuksen tutkiminen.

Lupapäätösten noudattamiseen liittyviä mahdollisia laiminlyöntejä ei tutkita maa-aineslupaa koskevan valituksen yhteydessä, vaan erillisessä valvontamennettelyssä. Hallinto-oikeus ei tämän valitusasian yhteydessä tutki myöskään muiden maa-aineslupapäätösten lainmukaisuutta eikä anna määräyksiä hakemusten käsittelystä.

Kuuleminen

Maa-aineslain 13 §:n (468/2005) 1 momentin mukaan maa-aineslupaa koskevan hakemuksen johdosta on kuulutettava kunnan ilmoitustaululla 30 päivän ajan. Tämän ohella kunnan on varattava ottamisalueen sisältävään kiinteistöön rajoittuvien kiinteistöjen ja muiden alueiden omistajille ja haltijoille tilaisuus tulla kuulluksi, paitsi milloin se on ilmeisen tarpeetonta. Jos hakemuksessa tarkoitettulla hankkeella voi olla huomattavaa vaikutusta laajalla alueella tai lukuisten henkilöiden oloihin, hakemuksesta on lisäksi ilmoitettava ainakin yhdessä hankkeen vaikutusalueella yleisesti leviävässä sanomalehdessä.

Täydennetystä lupahakemuksesta on kuulutettu Kärkölen kunnan ilmoitustaululla ja kunnan internetsivuilla. Lisäksi hakemuksesta on julkaistu tieto Hollolan Sanomissa. Valittajista Ohjelmatyö Oy:lle, joiden omistamat kiinteistöt rajoittuvat ottamisalueeseen, on varattu erikseen kirjeitse tilaisuus tulla kuulluksi. Muut valittajat eivät omista tai hallitse ottamisalueen sisältävään kiinteistöön rajoittuvaa kiinteistöä eikä heille ole tullut varata erillistä tilaisuutta tulla kuulluksi. Päätös ei ole kuulemisvirheen vuoksi syntynyt virheellisessä järjestyksessä.

Tiealueen kauppaa koskevat lausunnot

Koska tiealueen kaupalla ei ole merkitystä maa-ainesluvan myöntämisen edellytyksiä arvioitaessa, ei tiealueen kauppaa koskien ole tarpeen pyytää lausuntoja.

Maa-aineslupa sovellettavat keskeiset säännökset

Maa-aineslain 3 §:n 1 momentin mukaan tässä laissa tarkoitettuja aineksia ei saa ottaa niin, että siitä aiheutuu:

- 1) kauniin maisemakuvan turmeltumista;
- 2) luonnon merkittävien kauneusarvojen tai erikoisten luonnonesiintymien tuhoutumista;
- 3) huomattavia tai laajalle ulottuvia vahingollisia muutoksia luonnonolosuhteissa; tai
- 4) tärkeän tai muun vedenhankintakäyttöön soveltuvan pohjavesialueen veden laadun tai antoisuuden vaarantuminen, jollei siihen ole saatu vesilain mukaista lupaa.

Pykälän 4 momentin mukaan ottamispaikat on sijoitettava ja aineiden ottaminen järjestettävä niin, että ottamisen vahingollinen vaikutus luontoon ja maisemakuvaan jää mahdollisimman vähäiseksi ja että maa-aineseesiintymää hyödynnetään säästeliäästi ja taloudellisesti eikä toiminnasta aiheudu asutukselle tai ympäristölle vaaraa tai kohtuullisin kustannuksin vältettävissä olevaa haittaa.

Maa-aineslain 6 §:n (555/1981) 1 momentin mukaan lupa aineiden ottamiseen on myönnettävä, jos asianmukainen ottamissuunnitelma on esitetty eikä ottaminen tai sen järjestely ole ristiriidassa 3 §:ssä säädettyjen rajoitusten kanssa. Asiaa harkittaessa on otettava huomioon myös lupamääräysten vaikutus.

Maa-aineslain 11 §:n 1 momentin mukaan aineiden ottamista koskevaan lupaan on liitettävä määräykset siitä, mitä hakijan on noudatettava hankkeesta aiheutuvien haittojen välttämiseksi tai rajoittamiseksi, jolleivät sanotut seikat käy ilmi ottamissuunnitelmasta.

Pykälän 2 momentin mukaan lupamääräykset on annettava:

- 1) ottamisalueen rajauksesta, kaivausten ja leikkausten syvyydestä ja muodosta sekä ottamistoiminnan etenemissuunnista;
- 2) alueen suojaamisesta ja siistimisestä ottamisen aikana ja sen jälkeen; sekä
- 3) puuston ja muun kasvillisuuden säilyttämisestä, uusimisesta ja uusista istutuksista ottamisen aikana ja sen jälkeen.

Pykälän 3 momentin mukaan lupamääräyksiä voidaan lisäksi antaa:

- 1) ottamiseen liittyvistä laitteista ja liikenteen järjestämisestä erityisesti pohjaveden suojelemiseksi;
- 2) ajasta, jonka kuluessa tämän pykälän nojalla määrätyt toimenpiteet on suoritettava; sekä
- 3) muista hankkeesta aiheutuvien haittojen välttämiseksi tai rajoittamiseksi tarpeellisista toimenpiteistä.

Kuvaus ottamishankkeesta

Asiassa on kysymys soran ja hiekan ottamisesta Kärkölän kunnassa sijaitsevilta tiloilta Nummenperä, Mäntykangas, Hiekkannummisto ja Kivinummmisto. Maa-aineksia otetaan 10 vuoden aikana noin 2,7 hehtaarin kokoiselta alueelta noin 258 000 m³. Tiloille Hiekkannummisto ja Kivinummmisto on vuonna 2012 myönnetty 10 vuotta voimassa oleva lupa ottaa maa-aineksia 215 000 k-m³. Valituksen kohteena olevalla luvalla maa-ainesten ottaminen on tarkoitus ulottaa tilojen Hiekkannummisto ja Kivinummmisto alueelle siten, ettei uuden ja vanhan ottamisalueen väliin jää niin sanottua kannasta. Lisäksi valituksen kohteena olevalla luvalla annetaan ottamisen vaiheistukseen liittyviä määräyksiä, jotka koskevat myös vuonna 2012 myönnettyä lupaa.

Maa-ainesten ottaminen jaetaan kahteen vaiheeseen siten, että ensimmäisessä vaiheessa maa-aineksia otetaan tilojen keskiosista ja toisessa vaiheessa siirrytään ottamisalueen reunoille. Ensimmäisessä vaiheessa maa-ainesten ottaminen kohdistuu aluksi pääasiassa vuonna 2012 myönnetyn luvan mukaiselle alueelle. Kun kyseinen alue on maisemoitu, siirrytään valituksen kohteena olevan luvan mukaiselle alueelle. Ottamisen toinen vaihe aloitetaan vastaavasti vuonna 2012 myönnetyn luvan mukaiselta alueelta ja kun kyseinen alue on maisemoitu, siirrytään valituksen kohteena olevalle lupa-alueelle.

Kärkölen ympäristölautakunta on päätöksellään 12.3.2013 § 15 myöntänyt Kärkölen Sora Oy:lle ympäristöluvan kiviaineksen murskaukseen tiloille Hiekanummisto ja Kivinummit. Lupamääräysten mukaan kun toiminnan etäisyys melulle alttiisiin kohteisiin on alle 500 metriä, murskaaminen on tehtävä arkipäivisin kello 7 - 17 ja kuormaaminen ja kuljetus arkipäivisin kello 6 - 20. Ympäristölupapäätöksessä on lisäksi annettu määräykset melutason mittaamisesta sekä melu- ja pölyhaittojen ehkäisemistä koskevia määräyksiä.

Vaikutukset asutukselle

Ottamisalue sijaitsee haja-asutusalueella noin kolmen kilometrin etäisyydellä Järvelän kuntakeskuksesta. Ottamisalue rajautuu lännessä vanhaan ottamisalueeseen ja muutoin ottamisaluetta ympäröi metsä. Ottamisalueen eteläpuolella kulkee Mäntsäläntie, jonka reuna sijaitsee ottamisalueelta yli 100 metrin etäisyydellä. Ottamisalueen kaakkoispuolella sijaitsee kolme asuinkiinteistöä. Karttatarkastelun perusteella uuden ottamisalueen vielä luonnontilassa oleva osa sijaitsee noin 180 metrin etäisyydellä lähimmän, | kiinteistön rajasta.

Maa-ainesten ottaminen vaikuttaa aina väistämättä ottamisalueen ja sen lähiympäristön olosuhteisiin. Maa-ainesluvan myöntämisen yhtenä edellytyksenä on, ettei toiminnasta aiheudu asutukselle tai ympäristölle vaaraa tai kohtuullisin kustannuksin vältettävissä olevaa haittaa. Asiaa ratkaistaessa tulee kiinnittää huomioita muun muassa ottamisalueen ja häiriintyvän kohteen väliin jääviin suojaetäisyyksiin. Maa-aineslaissa tai maa-ainesten ottamisesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa ei ole nimenomaisia säännöksiä ottamisalueiden ympärille jätettävistä suojaetäisyyksistä. Ympäristöministeriön oppaassa on esitetty suositukset ottamisalueen ympärille tarvittavista suojaetäisyyksistä. Suositusten mukaan soranottamisalueilla etäisyyden naapurikiinteistön rajaan tulisi olla 10 metriä ja asuttuun rakennukseen 100 metriä. Suositukset eivät ole oikeudellisesti sitovia ja suojaetäisyydet harkitaan tapauskohtaisesti. Luvan myöntämisen edellytyksiä arvioitaessa tulee kiinnittää huomiota myös siihen, miten ottamistoiminta muutoin järjestetään.

Ottamisen toiminta-aikoja on lupapäätöksessä rajattu määräämällä, että kuormaamista ja kuljetuksia on sallittua tehdä pääsääntöisesti vain maanantaista perjantaihin. Liikenteen pölyhaittojen ehkäisemiseksi on annettu kastelua ja kuormien suojaamista koskevia määräyksiä. Kun otetaan huomioon edellä kerrotut olosuhteet sekä uuden ottamisalueen pinta-ala, asutuksen etäisyys ottamisalueesta ja toiminta-aikoja koskevat sekä muut lupamääräykset, ottamistoiminnasta ei valituksessa esitetyillä perusteilla ennalta arvioiden aiheudu asutukselle tai ympäristölle maa-aineslain 3 §:n 4 momentissa tarkoitettua kohtuullisin kustannuksin vältettävissä olevaa haittaa.

Saatu selvitys

Ottamisalue sijoittuu Päijät-Hämeen maakuntakaavassa erityiselle pohjaveden suojelualueelle (pve6). Kysymys on Järvelä 1 -nimisestä pohjavesialueesta (0431601A), joka kuuluu arvoluokkaan 1 (vedenhankintaa varten tärkeä pohjavesialue). Ottamisalueelta noin kolme kilometriä kaakkoon sijaitsee Korinlähteen pohjavedenottamo.

Maakuntakaavassa pve-merkinnällä osoitetaan luonnontilaisia ja riskittömiä alueita tulevaisuuden ylikunnallista vedenhankintaa varten. Merkintää koskevan suunnittelumääräyksen mukaan alueelle ei tule kaavoittaa mitään pohjaveden laatua ja määrää uhkaavia toimintoja. Ennen alueen kaavoittamista muuhun käyttötarkoitukseen on hankittava lisäselvityksiä pohjaveden laadusta ja määrästä sekä virtaussuunnista. Merkintää koskevan suojelumääräyksen mukaan erityistä huomiota tulee kiinnittää pohjavesien suojeluun. Ennen mitään pohjavesiolosuhteita mahdollisesti muuttavia toimenpiteitä on kunnan ympäristöviranomaiselle sekä alueelliselle ympäristökeskukselle varattava mahdollisuus lausunnon antamiseen.

Hakemusasiakirjojen mukaan maanpinta ottamisalueella vaihtelee tasossa +115 - 130 mpy. Ottaminen on tarkoitus ulottaa enintään tasoon +107 mpy. Pohjaveden ja ottamisalueen pohjan väliin jätetään kuitenkin aina neljän metrin paksuinen suojakerros. Tilalla Hiekkannummi sijaitsee pohjaveden havaintoputki. Pohjaveden pinta on tammikuussa 2001 ollut tasossa +102,94 mpy ja tammikuussa 2013 tasossa +102,43 mpy. Pohjavesi virtaa pääosin kaakkoon.

Geologian tutkimuskeskus on tehnyt geologisen rakenneselvityksen Järvelän pohjavesialueella 2010 - 2011 (Pohjavesialueen geologisen rakenteen selvitys Kärkölässä Järvelän, Tienmutkan ja Marttila-Hongiston pohjavesialueilla 30.11.2011). Selvityksen johtopäätösoiosiossa on todettu muun muassa, että Kirkkomäellä sekä Järvelän ja Tienmutkan pohjavesialueiden välillä sijaitsee pohjaveden kulkua rajoittava kalliokynnys. Kalliokynnykset pilkkovat pohjavesivyöhykkeen pieniin altaisiin, joiden välinen pohjaveden virtaus ainakin hyvin vettä johtavan harjuytimen kautta on rajoittunutta.

Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lausunnon 16.7.2014 mukaan ottamisalue on olennainen osa Korinlähteen vedenottamon valuma-alueita. ELY-keskus on osallistunut Kärkölässä pohjavesialueiden tutkimushankkeeseen (Kärkölässä pohjavesialueiden riskienhallintahanke, Järvelän eteläpuolisten pohjavesialueiden tutkimukset). Hanketta koskevasta tutkimusraporttiluonnoksesta ilmenee muun ohella, että Järvelän, Tienmutkan sekä Marttila-Hongiston muodostamalle tutkimusalueelle muodostuu kaksi merkittävää pohjaveden valuma-alueita, jotka erottaa toisistaan Kirkkomäellä Sirkkovierun kohdalla Koskisen lautatarhan pohjoispuolella sijaitseva kalliokynnys. Kalliokynnykseltä kaakkoon suuntautuva pohjaveden virtaus päättyy Korinlähteen vedenottamolle ja Korinlähteille. Sirkkovierun ja Korinlähteiden välisillä harjualueilla muodostuu pohjavettä laskennallisesti noin 1 600 m³ päivässä. Harju reunustavien moreenimäkien rinteiltä tuleva pohjaveden valunta lisää jossain määrin alueen antoisuutta. Päätelmäosiossa on todettu, että Kirkkomäeltä kaakkoon on suunnitteilla useita maa-ainesten ottoalueita. Pohjavesiriskejä voidaan arvioida tarkemmin täydentämällä tietoa kallion korkeustasosta, joka määrittelee pohjaveden virtaussuuntia alueella.

Kärkölen Sora Oy on tilannut pohjavesiselvityksen (Insinööritoimisto Ekomaa Oy, 12.9.2016) kiinteistöllä Nummenperä sijaitsevan maa-ainesten ottoalueen maaperän muodoista, kalliopinnan ja pohjavesipinnan tasosta sekä ottamisalueiden ja avoinna olevien ottamisalueiden määrästä pohjaveden muodostumisalueella. Selvityksessä on hyödynnetty Tutkimusraporttia *Pohjavesialueen geologisen rakenteen selvitys Kärkölässä Järvelän, Tienmutkan ja Marttila-Hongiston pohjavesialueilla*. Selvityksestä ilmenee, että ottamisalue on luodekaakkosuuntaisella pitkittäisharjulla ulottuen harjun keskiosasta pohjois/koillispuolen jyrkähköön rinteeseen. Alueen maanpinta on korkeimmillaan sen keskiosassa tasolla noin +130 mpy. Keskiosassa on lisäksi suppakuoppa, jossa pinta on hieman alle +120 mpy. Lounaan puoleisella osalla pinta viettää lounaan suuntaan laskien tasolle noin +124 mpy ja pohjoisessa pinta laskee tasolle noin +110 mpy. Kallion pinta on alueen keskellä tasolla noin +110 mpy laskien siitä lännessä tasolle noin +105 mpy ja pohjoisosassa tasolle noin +100 mpy ollen ottamisalueen rajalla pohjoisessa alimmillaan tasolla noin +95 mpy. Pohjavesiesiintymän pohjaveden pinta on kohdealueella mallinnuksen mukaan noin +96 – 97 mpy, millä tasolla on myös pohjavesiputkesta GTK306 havaitut vesipinnat. Selvityksen mukaan kohdealueen kalliopinta on pohjavesipintaa ylempänä ja ainoastaan pohjoisnurkkauksen alueella saattaa esiintyä pohjavettä. Suunnitellun ottamisalueen keskelle asennettu pohjavesiputki ulottui kallioon asti eikä vettä havaittu. Ottamisalue sijaitsee Kirkkomäeltä Tuhkämäen eteläosaan ulottuvalla pohjaveden valuma-alueella, jonka pinta-ala on 2,827 km². Tällä alueella on seitsemän maa-ainesten ottoaluetta nyt kyseessä oleva alue mukaan lukien. Alueiden yhteispinta-ala on 21,49 hehtaaria, josta 2,25 hehtaaria on maisemoitu. Pohjaveden muodostumisalueen pinta-ala valuma-alueen sisällä on 1,35 km², jolla sijaitsee 13,59 hehtaaria ottoalueita.

Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on 2.12.2016 antamassaan lausunnossa todennut, että täydennetyn hakemuksen mukainen ottaminen on mahdollista toteuttaa siten, ettei se ole ristiriidassa maa-ainelain 3 §:n rajoitusten kanssa. Asian käsittelyssä tulee ottaa huomioon seuraavaa:

- Ottaminen ja jälkihoito tulee vaiheistaa hakijan esityksen mukaisesti siten, että vielä luonnontilaisella ottamisalueen osalla ottamista ei aloiteta ennen kuin vastaavan kokoinen alue hakijan viereiseltä ottamisalueelta on hyväksytysti jälkihoidettu. ---
- Pohjaveden laadun seuranta varten tulee ottamisalueen itäosaan asentaa pohjaveden laadun seurantaan sopiva muovinen havaintoputki. Maa-ainesten oton vaikutusta pohjaveden laatuun tulee seurata liitteenä olevan ohjeen mukaisesti. Pohjaveden pinnan taso ottamisalueella on mitattava kolmen kuukauden välein.
- Pohjavesitarkkailun tulokset tulee toimittaa tiedoksi Hämeen ELY-keskukselle. Tarkkailuraportin lisäksi pohjaveden laatunäytteiden tulokset pyydetään toimittamaan VYH-DAT-tiedonsiirtomuodossa pohjavesitietojärjestelmään (POVET) tallennettavaksi.
- Jälkihoidon ja pohjaveden tilan seuranta tulee jatkaa vähintään kolme vuotta ottamisen päätyttyä.

Lausunnon laatimiseen on osallistunut pohjavesiasiantuntija.

Johtopäätökset

Maa-ainesten kestävä käyttö -oppaassa todetaan, että soran ottamisalueen sijoittuminen pohjavedenottamon suoja-alueelle tai pohjavesialueelle edellyttää riittäviä suojakerrospaksuuksia pohjaveden pinnan yläpuolelle. Suojakerrospaksuuden tulisi olla lähisuojavyöhykkeellä sijaitsevilla olemassa olevilla ottamisalueilla vähintään kuusi metriä. Kaukosuojavyöhykkeillä suojakerroksen

paksuuden tulisi olla vähintään neljä metriä. Oppaan mukaan vedenottamon lähisuojavaöhyke on vedenottamo tai tulevaa vedenottopaikkaa ympäröivä vyöhyke, jonka ulkorajalta pohjaveden virtaus vedenottamolle tai vedenotto-paikalle kestää noin 50 - 60 vuorokautta. Lähisuojavaöhykkeen leveys pohja-veden päävirtaussuunnasta vedenottamolle tai tutkitulle vedenottopaikalle on keskimäärin arvioituna 300 - 500 metriä (joskus jopa yli kilometri) ja 200 - 300 metriä virtaussuunnan alapuolelle. Kaukosuojavaöhyke käsittää koko päävirtausalueen, jolta pohjavesi virtaa vedenottamolle tai tulevalle ve- denottopaikalle. Useissa tapauksissa kaukosuojavaöhyke käsittää koko pohja- vesialueen. Oppaassa on vielä todettu, että soran ottamisen haitalliset vaiku- tukset pohjaveteen ovat yleensä sitä suuremmat mitä enemmän pohjavesialu- eesta on ottamisaluetta. Jos ottamisalueiden pinta-ala on yli 30 prosenttia poh- javesialueesta, voidaan tehtyjen tutkimusten perusteella arvioida niiden aiheut- tavan potentiaalisen riskin pohjaveden laadulle. Lisäksi jos kaukosuoja- vyöhykkeillä jälkihoitamattomien ottamisalueiden yhteispinta-ala ylittää 10 - 20 prosenttia, lupaharkinnassa luvan saaja on velvoitettava tehostetusti seuraamaan ottamisen vaikutuksia pohjaveteen.

Maa-ainesten ottamisalueen sijoittuminen pohjavesialueelle ei yksinään ole maa-ainesluvan myöntämisen este. Ottaminen tällaisella alueella on mahdol- lista sillä edellytyksellä, ettei ottaminen vaaranna pohjavettä. Korinlähteen pohjavedenottamolle ei asiakirjojen mukaan ole määritetty suojavaöhykettä. Kun vedenottamo sijaitsee noin kolmen kilometrin etäisyydellä, ottamisalueen ei voida arvioida ulottuvan lähisuojavaöhykkeelle.

Kärkölen pohjavesialue on esitetyn selvityksen perusteella runsas pohjaveden lähde. Maa-ainestenottoalueen sijoituspaikkaa voidaan pitää erityisen herk- känä. Insinööritoimisto Ekoma Oy:n selvitys on kallionpinnan ja pohjaveden- pinnan tasojen osalta perustunut mallinnuksiin, joiden perusteella ei voida täy- sin varmasti päätellä, ettei ottamisalueella voisi esiintyä pohjavettä. Mallin- nuksen tulosta tukee toisaalta se, että ottamisalueen keskellä olevassa havain- toputkessa pohjavettä ei havaittu. Ottamisalueen ja muiden samalla pohjave- den valuma-alueella sijaitsevien ottamisalueiden pinta-ala (maisemoidut alueet mukaan lukien) on ainoastaan 7,6 prosenttia valuma-alueen pinta-alasta. Otta- misalueiden pinta-ala alittaa siten selvästi maa-ainesoppaassa esitetyn 30 pro- sentin riskirajan. Kärkölen Sora Oy on lisäksi lupapäätöksessä velvoitettu ELY-keskuksen edellyttämällä tavalla vaiheistamaan ottamistoimintaansa si- ten, ettei jälkihoitamattomien ottamisalueiden määrä kasva, mikä vähentää pohjaveteen kohdistuvia riskejä. Kärkölen Sora Oy on velvoitettu ELY-kes- kuksen edellyttämällä tavalla asentamaan ottoalueelle pohjaveden laadun seu- rantaan sopivan havaintoputken. Putki voidaan jättää asentamatta vain, mikäli valvontaviranomainen toteaa sen mahdottomaksi. Lupamääräysten mukaan ylimmän pohjavesipinnan yläpuolelle on jätettävä vähintään neljän metrin paksuinen suojakerros. Lupapäätöksessä on annettu riittävät määräykset seula- laitteiston ja koneiden säilytys- ja tankkauspaikkojen suojaamisesta ja konei- den huollosta ja säilyttämisestä. Edellä mainituin perustein ottamistoiminnasta ei ennalta arvioiden lupamääräysten mukaan toimittaessa aiheudu maa-aines- laissa kiellettyjä ottamisen estäviä muutoksia pohjaveteen. Korkeimman hal- linto-oikeuden päätös 21.11.2017, taltionumero 5993 on koskenut eri hanketta eikä anna aihetta arvioida nyt kyseessä olevaa asiaa toisin kuin edellä on selos- tettu.

Muut valitusperusteet

Toiminnanharjoittaja on vastuussa siitä, että toiminnassa noudatetaan lainsäädäntöä ja lupamääräyksiä, eikä tarkempia selvityksiä esimerkiksi toiminnan tekniikasta tai alihankkijoiden ammattipätevyydestä ole tarvinnut vaatia.

Lupamääräys 7. on tavanomainen ja riittävä maisemointia ja uusia istutuksia koskeva lupamääräys. Hakija on lupamääräyksellä 5. velvoitettu esittämään maa-aineslain 5 a §:n mukaisesti kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelma. Valvontaviranomaisella on maa-aineslain 14 §:n mukainen velvollisuus valvoa ottamistoimintaa esimerkiksi jätehuollon osalta riippumatta siitä, onko valvonnasta lupamääräyksiä. Lupamääräykset eivät ole valituksessa esitetyillä perusteilla puutteellisia.

Hallinto-oikeuden loppujohtopäätös

Maa-aineslupa on myönnettävä, jos maa-aineslaissa säädetyt edellytykset luvan myöntämiselle täyttyvät. Edellä tässä päätöksessä esitetyt seikat huomioon ottaen maa-ainesten ottaminen ei ole ristiriidassa maa-aineslain 3 §:ssä säädettyjen rajoitusten kanssa. Kärkölän ympäristölautakunnan päätöstä ei ole valituksessa esitetyillä perusteilla syytä kumota.

Sovelletut oikeusohjeet

Perusteluissa mainitut
Lain 424/2015 voimaantulosäännös
Hallintolainkäyttölaki 51 § 2 mom

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa maa-aineslain 20 §:n 1 momentin mukaan hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitusosoitus on liitteenä (julkipanon jälkeen.valituslupa).

Esittelijä Maria Kuusinen

Asian ovat ratkaisseet hallinto-oikeuden jäsenet Elina Tanskanen, Virpi Juujärvi ja Hanna-Maria Schiestl.

Jakelu ja oikeudenkäyntimaksu

Päätös

Hallintolain 56 §:n 2 momentin mukaan valituskirjelmän ensimmäisen allekirjoittajan on ilmoitettava tiedoksisaannista kirjelmän muille allekirjoittajille. Jos hän tämän laiminlyö, hän on mainitun lain 68 §:n mukaan velvollinen korvaamaan laiminlyönnistä aiheutuneen vahingon sikäli kuin se laiminlyönnin laatuun tai muihin olosuhteisiin katsoen harkitaan kohtuulliseksi.

Jäljennös

Kärkölen ympäristölautakunta

Kärkölen kunnanhallitus, jonka on maa-aineslain 20 c §:n 2 momentin mukaisesti viipymättä ilmoitettava päätöksestä kunnan ilmoitustaululla ✓

Hämeen elinkeino-, liikenne- ympäristökeskus

Kärkölen Sora Oy

Oikeudenkäyntimaksu 250 euroa, laskutetaan myöhemmin
kat

Jäljennöksen oikeaksi todistaa
päätöksen antopäivänä

lainkäyttösihteeri Kaisa Toivanen

Valitusosoitus

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla kirjallisesti **korkeimpaan hallinto-oikeuteen**, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitusluvan myöntämisen edellytykset

Hallintolainkäyttölain 13 §:n 2 momentin mukaan valitus lupa on myönnettävä, jos:

- 1) lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeätä saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi;
- 2) asian saattamiseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi on erityistä aihetta asiassa tapahtuneen ilmeisen virheen vuoksi; tai
- 3) valitusluvan myöntämiseen on muu painava syy.

Valitusaika

Hallinto-oikeuden päätös on annettu julkipanon jälkeen. Päätöksen katsotaan tulleen asianomaisen tietoon silloin, kun se on annettu. Valitus on tehtävä **30 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen antopäivästä**, sitä päivää lukuunottamatta.

Valituskirjelmän sisältö ja allekirjoittaminen

- Valituskirjelmässä, johon on sisällytettävä myös valituslupahakemus, on ilmoitettava
- valittajan nimi ja kotikunta
 - postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa
 - päätös, johon haetaan muutosta
 - perusteet, joilla valituslupa tulisi myöntää
 - miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi
 - perusteet, joilla muutosta vaaditaan

Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä. Asioitaessa sähköisesti, allekirjoitusvaatimuksesta on säädetty erikseen. Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä taikka jos valituksen laatijana on muu henkilö, on valituskirjelmässä ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta.

Valituskirjelmän liitteet

Valituskirjelmään on liitettävä

- hallinto-oikeuden päätös alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Asiamiehen, jollei hän ole asianajaja, julkinen oikeusavustaja tai luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja, on liitettävä valitukseen valtakirja.

Valituskirjelmän toimittaminen

Valituskirjelmä on toimitettava valitusajan kuluessa **korkeimmalle hallinto-oikeudelle**. Valituskirjelmän tulee olla perillä valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan klo 16.15 päättymistä. Valitusasiakirjat liitteineen voi toimittaa myös sähköisessä asiointipalvelussa. Valituskirjelmän ja muiden valitusasiakirjojen lähettäminen postitse tai sähköisesti tapahtuu lähettäjän omalla vastuulla.

Korkeimman hallinto-oikeuden yhteystiedot

Postiosoite:	Käyntiosoite:	Puhelin: 029 56 40200
PL 180	Fabianinkatu 15	Telefax: 029 56 40382
00131 HELSINKI	00130 HELSINKI	Sähköposti: korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi
	Sähköinen asiointipalvelu: https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet	